

Els peatges per comunicar en català

Llençar al mercat una revista en català és una entelèquia o un fet *normal*? És una aposta cultural a la resistència o és una empresa periòdica amb capacitat de ser competitiva? La indústria cultural en català pot sobreviure a les lleis del mercat o necessita un suport institucional permanent? Hi ha un espai sostenible per a les publicacions especialitzades en català o només els grans grups estatals tenen la possibilitat i capacitat per ser viables? És normal que una revista d'història en català sigui el número u en vendes a Catalunya o ens calen nous paràmetres per analitzar un mercat encara verge que permeti llençar noves iniciatives? Cal premiar aquells que editen en català o és una contradicció considerar un fet *extraordinari* aquells que pretenen treballar en el mercat cultural i amb la llengua pròpia del país?

Aquests i d'altres plantejaments són els que sorgeixen quan un s'arriba a plantejar quin és l'espai comunicatiu català i si tenen viabilitat i poden ser competitiu projectes editorials escrits en la llengua oficial i pròpia de Catalunya. El director de l'Institut Català de les Indústries Culturals, Xavier Marcé, afirmava fa poc en una entrevista que "comprar un producte en català no ha de ser un acte de fe". Però, ho ha de ser realitzar-lo, produir-lo, editar-lo i llençar-lo al mercat? És cert que la indústria cultural que treballa en català, en general, és poc professional, està atomitzada en petites empreses i sobreviu sovint mirant-se el melic... "Té bones idees, però, li falta musculatura, està anclada en la manera de fer dels anys vuitanta i té pocs recursos", en paraules de l'editor de *Sàpiens* i *Nat*, que comparteixo absolutament.

Enderrock ha rebut aquest any un dels Premis Nacionals de Cultura per la difusió del català, amb motiu del nostre desè aniversari. (...) Això, que no hauria de representar més que una aposta empresarial, es converteix en quelcom sorprenent.

Però, és aquesta una situació conjuntural o és fruit dels peatges que hem de pagar pel fet de ser i actuar com a catalans? La revista musical *Enderrock* ha rebut aquest any un dels Premis Nacionals de Cultura per la difusió de la llengua catalana, amb motiu del nostre desè

Lluís Gendrau i Julià

aniversari. Es tracta d'un reconeixement i una forma d'esperonar tot un equip de professionals que han fet possible que mes rere mes, des de fa més de 100 números, hi hagi als quioscos una publicació musical i juvenil en català, i escrita des d'una òptica catalana. Aquest fet, que no hauria de representar més enllà d'una aposta com a empresa periòdica, es converteix en canvi en un fet sorprenent.

Una de les conclusions a què arribem és que per treure al mercat una capçalera en català cal un 50% de professionalitat i un altre 50% de passió, engrescament i fe en un país que a vegades és virtual. El mercat d'onze milions de potencials lectors es redueix a la meitat quan volem saber aquella part de la població que sap llegir i escriure en català –vivim en un país

Per treure al mercat una capçalera en català cal un 50% de professionalitat i un altre 50% de passió, engrescament i fe en un país que a vegades és virtual. El mercat d'onze milions de lectors és només potencial.

amb un índex descomunal d'analfabetisme cultural i lingüístic pel que fa a la llengua pròpia–, i d'aquests podem anar reduint a la meitat de la meitat si analitzem les possibilitats de distribució, campanyes de publicitat, recursos de promoció... Tot i això, la realitat ens convida a veure unes xifres realment esperançadores: en els darrers deu anys s'han multiplicat per tres el nombre de publicacions especialitzades en català. A Catalunya hi ha prop de 250 publicacions diàries i periòdiques escrites en la nostra llengua i més de 1.000 mitjans de comunicació en català, segons la Guia publicada per l'APPEC. El sector de les revistes en català és l'àmbit de la indústria cultural en català que més ha crescut en la darrera dècada.

Amb tot, es tracta d'una cultura de resistència. I, sobretot, d'una indústria cultural discriminada respecte a la resta d'homòlegs espanyols que ha de pagar uns peatges capaços de desanimar el més optimista. Per això no és d'estranyar que les editorials foranes quan han de llençar els seus productes a Catalunya –excepte comptades excepcions– ho facin en castellà, i només optin per opcions bilingües en el cas que rebin un ajut institucional complementari. Tot i així, els pressupostos de Cultura des-

tinats a la premsa en català són acèrrims; estan congelats des de fa més de vuit anys i van a parar de forma majoritària als dos o tres diaris de més tiratge. En total, les subvencions automàtiques destinades a diaris i publicacions periòdiques locals, comarcals i nacionals en català no superen els 3,5 milions d'euros, dels quals les ajudes a projectes no passen de 500.000 euros (de tot plegat, a les publicacions periòdiques en català n'arriba com a molt una tercera part). Aquestes quantitats comparades, posem per cas, amb els pressupostos d'explotació de Catalunya Ràdio i Televisió de Catalunya, que superen els 260 milions d'euros, palesen que la partida dedicada a premsa en català és com l'administració de la misèria. Una situació que sembla, però, que les noves polítiques de comunicació del govern tripartit estan disposades a desencallar, i que compten amb la bona voluntat de l'ICIC i del responsable de premsa de la Generalitat.

Malgrat tot, la realitat ens convida a veure unes xifres realment esperançadores: en els darrers deu anys s'han multiplicat per tres el nombre de publicacions especialitzades en català.

Les aportacions institucionals, en definitiva, haurien de contribuir a equilibrar els peatges per publicar en català i en un mercat petit... L'anàlisi, però, encara és més lamentable si ens comparem amb els nostres homòlegs espanyols. Les publicacions culturals editades en castellà reben una àmplia línia d'ajudes en tots els àmbits. Des de la publicitat institucional que es reparteix anualment a totes les capçaleres, fins als milers de subscripcions realitzades per les biblioteques de tot l'Estat (incloses les catalanes) a través de les subvencions del Ministerio de Cultura. Una línia d'ajut només permesa a les publicacions escrites en castellà, des que fa vuit anys el PP va restringir la normativa en aquest sentit. A Catalunya, la subscripció a les biblioteques públiques que fa la Generalitat té el pressupost congelat des de fa anys i només s'ha aconseguit trencar aquesta situació quan els editors ofereixen descomptes de fins al 75%. Però, encara n'hi ha més. Una altra de les línies de suport del Ministerio a les publicacions periòdi-

ques de caire cultural és la compra íntegra dels retorns per ser distribuïts de nou al mercat de l'Amèrica Llatina o la compra de reportatges i viatges per finançar les seves estructures periòdiques. I això sense comptar la capacitat

Les publicacions editades en castellà reben una àmplia línia d'ajudes. Des de la publicitat institucional que es reparteix anualment a totes les capçaleres, fins als milers de subscripcions realitzades per les biblioteques de tot l'Estat (incloses les catalanes).

per rebre publicitat, ja que es tracta de *medios nacionales* i ja és suficient per sobre del tiratge, la difusió o la penetració en el sector. Aviat se celebrarà el I Congreso de Publicaciones Periódicas –subvencionat pel Ministerio amb més de sis milions d'euros– en què voldrem fer sentir la nostra veu. De moment, per tal de poder-hi participar, ja els hem fet treure de l'enunciat l'enujosa parauleta de *nacional*...

Tot plegat fa que aquells que estem disposats a editar publicacions periòdiques en català no només haguem de pagar uns peatges abusius sinó que ens fa caure la cara de vergonya el fet de veure com ser una *cultura de resistència* ens fa passar per empresaris a qui se'ns pren el pèl i se'ns perdona la vida. Davant la mala consciència que pot despertar a alguns polítics aquesta situació, no ens queda altre remei que reclamar els nostres drets com

Els que estem disposats a editar publicacions periòdiques en català no només hem de pagar peatges abusius sinó que ens fa caure la cara de vergonya veure com ser una *cultura de resistència* ens fa passar per empresaris a qui se'ns pren el pèl i se'ns perdona la vida.

**Lluís Gendrau
i Julià**
Editor del Grup
Enderrock i vicepresident
de l'APPEC

---

a ciutadans, en igualtat de condicions que la resta. Sinó podem fer com aquell qui no veu la cosa, amagar la pols sota l'estora, apagar la llum de la tauleta i somiar que el nostre país virtual és una meravella.